

Centraal Bureau voor de Statistiek

Monitor fosfaat- en stikstofexcretie in dierlijke mest

1 april 2018

CBS Den Haag
Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag
Postbus 24500
2490 HA Den Haag
+31 70 337 38 00
www.cbs.nl

1. Inleiding

In opdracht van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) stelt het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) in 2018 na afloop van elk kwartaal een prognose op van de fosfaat- en stikstofexcretie van de Nederlandse veestapel. Deze prognoses zijn het vervolg op de prognoses die in 2017 zijn opgesteld voor de monitoring van het fosfaatreductieplan.

Bij het opstellen van de prognoses is zoveel mogelijk aangesloten bij de systematiek die het CBS hanteert voor de reguliere jaarlijkse verantwoording over de fosfaat- en stikstofexcretie van de veestapel aan de Europese Commissie.

De monitoringsrapportages vormen de basis voor een driemaandelijks ijkmoment.

Deze monitoringsrapportage bevat een prognose van de fosfaat- en stikstofexcretie in 2018 naar de stand op 1 april 2018.

2. Prognose fosfaat- en stikstofexcretie

Na afloop van elk kwartaal (april, juli, oktober, december) wordt op basis van beschikbaar gekomen nieuwe en actuele gegevens, een bijgestelde prognose berekend van de totale fosfaat- en stikstofexcretie van de Nederlandse veestapel in 2018 op basis van de geharmoniseerde rekenmethodiek die het CBS hanteert om jaarlijks de fosfaat- en stikstofexcretie van de Nederlandse veestapel te bepalen (WUM, 2010; CBS, 2017).

De omvang van de veestapel waarmee in de kwartaalrapportages de prognose van de fosfaatproductie wordt berekend, is voor rundvee gebaseerd op de actuele aantallen volgens het I&R-systeem (1 april, 1 juli, etc.). Voor de overige dieren zijn in deze rapportage de definitieve aantallen van de Landbouwtelling op 1 april 2017 toegepast. Hoewel er in een aantal gevallen nog steeds sprake is van leegstand van stallen als gevolg van de Fipronil-affaire is er geen correctie meer toegepast op het aantal leghennen.

In de kwartaalrapportages zal steeds gebruik worden gemaakt van de meest recente gegevens over de omvang van de veestapel, de melkproductie per koe en van gegevens over de beschikbaarheid en de samenstelling van krachtvoer en ruwvoer.

In deze kwartaalrapportage is de berekening gegeven van de totale fosfaat- en stikstofexcretie van de Nederlandse veestapel naar de situatie op 1 april 2018. Hierin zijn de volgende gegevens verwerkt:

- Dieraantallen van rundveecategorieën op basis van I&R-gegevens per 1 april 2018 (RVO);
- Aantallen varkens, pluimvee en overige diercategorieën op basis van de definitieve cijfers in de Landbouwtelling van 2017 (CBS). Het is de bedoeling dat met ingang van de volgende kwartaalrapportage de cijfers voor pluimvee zijn gebaseerd op I&R-gegevens;
- Gegevens over de samenstelling van kuilgras en snijmaïs in het oogstseizoen 2017 (Eurofins Agro). De samenstelling van kuilgras, snijmaïs en vers gras in het oogstseizoen 2018 is gebaseerd op gemiddelden van de laatste drie jaren (Eurofins Agro 2015-2017);
- Voortschrijdend jaargemiddelde (tot en met het eerste kwartaal van 2018) van het fosfor- en stikstofgehalte in melkveemengvoer (Nevedi);
- Definitieve cijfers over de oogstraming van grasproducten in 2016 (CBS, 2017);
- Het verbruik van snijmaïs is gebaseerd op het snijmaïsareaal in 2017 (Landbouwtelling) en de opbrengst per hectare (CBS, 2017);
- De melkproductie per koe is gebaseerd op het voortschrijdend jaargemiddelde tot en met maart 2018 (ZuivelNL; RVO).

In tabel 2.1 is de omvang van de veestapel weergegeven.

Tabel 2.1
Aantal dieren (x 1 000)

	2017 ¹⁾	31-12-2017	1-4-2018	1-7-2018	1-10-2018	31-12-2018	
Rundvee - melkvee							
Vrouwelijk jongvee tot 1 jaar	496	456	453				[1]
Mannelijk jongvee tot 1 jaar	47	53	45				[1]
Vrouwelijk jongvee van 1 jaar en ouder	613	612	594				[1]
Melkkoeien	1.672	1.624	1.626				[1]
Fokstieren van 1 jaar en ouder	17	15	15				[1]
Rundvee - vleesvee							
Witvleeskalveren	575	615	646				[1]
Rosévvleeskalveren	352	366	371				[1]
Vrouwelijk jongvee tot 1 jaar	32	29	28				[1]
Vleesstieren tot 1 jaar	60	47	47				[1]
Vrouwelijk jongvee van 1 jaar en ouder	49	52	51				[1]
Vleesstieren van 1 jaar en ouder	46	49	48				[1]
Weide- en zoogkoeien	65	67	66				[1]
Schapen - ooien	438	438	438				[2]
Melkgeiten ouder dan 1 jaar	322	322	322				[2]
Paarden	59	59	59				[2]
Pony's	25	25	25				[2]
Vleesvarkens	5.630	5.631	5.630				[2]
Opfokvarkens	220	220	220				[2]
Zeugen	933	934	933				[2]
Dekberen	5	5	5				[2]
Vleeskuikens	48.233	48.233	48.237				[2]
Opfokouderdieren vleeskuikens	3.630	3.630	3.632				[2]
Ouderdieren vleeskuikens	5.359	5.359	5.364				[2]
Opfokleghennen incl. ouderdieren in opfok	11.869	11.869	11.943				[2]
Leghennen incl. ouderdieren tot ca. 20 maanden	32.889	32.872	33.841				[2]
Leghennen incl. ouderdieren ouder dan ca. 20 maanden	2.111	2.111	2.168				[2]
Eenden	1.009	1.021	1.009				[2]
Kalkoenen	670	670	670				[2]
Konijnen-voedsters	43	43	43				[2]
Nertsen-moederdieren	919	919	919				[2]

[1] I&R.

[2] Landbouwtelling 2017. In de prognose per 31-12-2017 betreft het voorlopige dieraantallen inclusief correctie voor leegstand van stallen als gevolg van de Fipronil-affaire. In de prognose per 1-4-2018 betreft het definitieve dieraantallen.

¹⁾ De aantallen runderen zijn gebaseerd op de landbouwtelling met een correctie op basis van maandelijkse I&R-tellingen. De aantallen overige dieren zijn de definitieve aantallen in de landbouwtelling van 2017 inclusief een correctie in verband met de Fipronil-affaire.

In tabel 2.2 is de samenstelling van de belangrijkste voedermiddelen voor graasdieren gegeven in de prognose per 1 april 2018.

Tabel 2.2

Samenstelling voedermiddelen voor graasdieren (mengvoer: g/kg; ruwvoer: g/ kg droge stof)

	1-4-2018	
	N	P
Mengvoer melkvee	30,2	4,1
Graskuil oogstjaar 2017	29,4	4,0
Graskuil oogstjaar 2018	27,8	3,9
Snijmaïs oogstjaar 2017	11,0	1,8
Snijmaïs oogstjaar 2018	11,0	1,9
Vers gras 2018	29,2	4,2

In tabel 2.3 is melkproductie per koe weergegeven. Het cijfer is gebaseerd op een voortschrijdend gemiddelde van de voorgaande 12 maanden.

Tabel 2.3

Melkproductie per koe (kg/koe)

	2017	31-12-2017	1-4-2018
Melkproductie	8.680	8.680	8.800

In de tabellen 2.4a en 2.4b is het resultaat weergegeven van de excretie in 2017 en de prognoses per 31 december 2017 en per 1 april 2018. De uitkomsten over heel 2017 zijn berekend volgens de berekeningswijze van WUM/CBS.

Tabel 2.4a

Prognose van de fosfaatexcretie van de Nederlandse veestapel (miljoen kg P₂O₅)

	2017 ¹⁾	Prognose fosfaatexcretie ¹⁾				
		31-12-2017	1-4-2018	1-7-2018	1-10-2018	31-12-2018
Rundvee	96,2	94,0	94,8			
waarvan:						
melkvee	85,3	82,6	83,3			
vleeskalveren	6,8	7,1	7,4			
overig vleesvee	4,1	4,3	4,1			
Varkens	37,1	37,1	37,1			
Pluimvee	28,0	28,0	28,4			
Paarden, pony's, schapen en geiten	5,5	5,5	5,6			
Konijnen en pelsdieren	1,3	1,3	1,3			
Totaal	168	166	167			

¹⁾ Voorlopig cijfer berekend met het gemiddelde aantal aanwezige runderen in 2017 en voor de overige dieren met de definitieve aantallen in de landbouw telling van 2017 inclusief een correctie in verband met de Fipronil-affaire.

Het voorlopige cijfer van de fosfaatexcretie in 2017 komt zoals verwacht hoger uit dan het cijfer van de prognose per 31 december 2017. Het verschil van twee miljoen kg fosfaat komt doordat het gemiddelde aantal runderen in 2017 groter was dan het aantal op 31 december van dat jaar.

In de prognose per 1 april 2018 ligt zowel de fosfaatexcretie als de stikstofexcretie iets boven het niveau van 31 december 2017. Dit heeft te maken met de toepassing van nieuwe gegevens over de ruwvoersamenstelling in 2017 en een toegenomen melkproductie per koe.

Ook bij pluimvee is sprake van een lichte toename door het vervallen van de correctie voor leegstand van stallen als gevolg van de Fipronil-affaire.

Tabel 2.4b

Prognose van de stikstofexcretie van de Nederlandse veestapel (miljoen kg N)

	2017 ¹⁾	Prognose stikstofexcretie ¹⁾				
		31-12-2017	1-4-2018	1-7-2018	1-10-2018	31-12-2018
Rundvee	325,9	317,8	325,4			
waarvan:						
melkvee	292,8	283,3	290,8			
vleeskalveren	19,5	20,6	21,3			
overig vleesvee	13,6	13,9	13,4			
Varkens	95,0	95,0	95,0			
Pluimvee	60,4	60,4	61,1			
Paarden, pony's, schapen en geiten	16,2	16,2	15,9			
Konijnen en pelsdieren	2,5	2,5	2,5			
Totaal	500	492	500			

¹⁾ Voorlopig cijfer berekend met het *gemiddelde* aantal aanwezige runderen in 2017 en voor de overige dieren met de definitieve aantallen in de landbouwtelling van 2017 inclusief een correctie in verband met de Fipronil-affaire.

Referenties

CBS (2017). Dierlijke mest en mineralen 2016 (C. van Bruggen).

WUM (2010). Gestandaardiseerde berekeningsmethode voor dierlijke mest en mineralen. Standaardcijfers 1990-2008. Werkgroep Uniformering berekening Mest- en mineralencijfers (redactie C. van Bruggen). CBS, PBL, LEI-Wageningen UR, Wageningen UR-Livestock Research, ministerie van LNV en RIVM. CBS, Den Haag.